

Dnro 25/090/2018

7.11.2018

Rikosseuraamuslaitoksen lausunto lakivaliokunnalle

Asia HE 178/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle sakon muuntorangaistuksen määräämistä koskevan sääntelyn muuttamiseksi

Rikosseuraamuslaitos haluaa tuoda esille aiempien kannanottojensa mukaisesti maksamattomien sakkojen vankeudeksi muuntamiseen liittyviä epäkohtia. Tällainen on varallisuusrangaistuksen muuttaminen vapausrangaistukseksi myös teoista, joista ei voi tuomita vankeusrangaistusta. Muuntorangaistus ei kohdistu ainoastaan maksuhaluttomiin vaan käytännössä myös maksukyvyttömiin. Maksamattoman sakon muuntosuhteen muutos hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla on kannatettava.

Maksamattomien sakkojen muuntaminen vankeudeksi on toistuvasti ollut lakimuutosten kohteena. Huomiota on hyvä jatkossa suunnata myös prosessin yksinkertaistamiseen ja vankeudeksi muuntamisen vaihtoehtojen etsimiseen.

Sakon muuntorangaistusta arvioidaan tässä ensi sijassa täytäntöönpanon näkökulmasta. Päivittäisen vankiluvun arvioitu nousu 30 vangilla ei kuvaa kattavasti täytäntöönpanon tilannetta. Sakkovankien päivittäinen lukumäärä vaihteli vuoden 2017 vankilukuilmoituksissa 28:sta 68:aan. Kaikkiaan vuoden 2017 aikana vapautui 1246 sellaista vankia, jotka suorittivat ainoastaan sakon muuntorangaistusta. Keskimäärin he olivat vankilassa 15 päivää. Aikaa lyhentää tilastollisesti se, että noin kolmannes maksaa sakkonsa vankilassa. Mikäli arvioitu päivittäisen sakkovankiluvun nousu toteutuu, se merkitsee huomattavaa lisäystä vuoden aikana vankilassa olleiden henkilöiden lukumäärään ja sen myötä myös työmäärän lisäystä täytäntöönpanossa. Tälläkin hetkellä joka viides vapautuva on sakkovanki (5576:sta 1246) ja osuus tulisi tästä nousemaan. Suurin osa sakkovangeista on kotoisin pääkaupunkiseudulta.

Sakon muuntorangaistus pannaan täytäntöön lähes poikkeuksetta suljetussa vankilassa, jossa täytäntöönpanon vuosikustannus 2017 oli 73 080 euroa, kun se esimerkiksi avovankilassa oli 48 800 euroa ja valvontarangaistuksessa 24 530 euroa. Sakkovankien vankilaan tulo on monesti suunnittelematonta; poliisi tuo etsintäkuulutuksen perusteella lähimpään suljettuun vankilaan. Sakkovankien sijoittamista avovankilaan vaikeuttaa myös se, että avovankiloissa ei ole riittävästi terveydenhuoltopalveluja, joita sakon muuntorangaistusta suorittavat tarvitsevat.

Osoite
Lintulahdenkatu 5
00530 Helsinki

Puhelin
029 56 88500

Faksi
029 56 65440

Sähköpostiosoite
kirjaamo.rise@om.fi

Www-osoite
rikosseuraamus.fi

vankilatuote.fi

Dnro 25/090/2018

7.11.2018

Sakkovankien sosiaali-, terveys- ja päihdepalvelujen tarve

Vangeista ongelmallisien ryhmä terveydentilaltaan ja sosiaalisilta ongelmiltaan on sakon muuntorangaistusta suorittavat ¹. He ovat lähtökohdiltaan yhteiskunnan syrjäytyneintä ja köyhintä kansanosaa. Pitkäaikaisen hoidon tarvetta on lähes kaikilla.

Vuosina 2014-2016 Rikosseuraamuslaitoksessa toteutettiin pilottina muuntorangaistusta suorittavien sijoittamista ulkopuoliseen päihdehoitoon. Toiminnan jatkaminen ja laajentaminen on riippuvainen sijoitusprosessin hiomisesta sujuvaksi ja yhteistyöstä yleisen palvelujärjestelmän kanssa; päihdehoitoon sijoittaminen ei ole tarkoituksenmukaista, jollei kotikunta sitoudu muuntorangaistuksen loppumisen jälkeen jatkamaan sijoitusta.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistuksen ja maakuntauudistuksen yhteydessä on tarpeen huolehtia yleisen palvelujärjestelmän ja Rikosseuraamuslaitoksen sekä THL:n alaisen Vankiterveydenhuollon yksikön riittävästä yhteistyömahdollisuuksista. Vastuu maakunnan asukkaiden sosiaali- ja terveyspalveluista on jatkossa maakunnalla. Se, että Rikosseuraamuslaitos osallistuu joidenkin henkilöiden sosiaali- ja päihdepalveluiden palveluketjun toteuttamiseen hetken aikaa ei saisi siirtää asiakkuuden hallintaa (esimerkiksi vastuuta jatkumoiden järjestelystä) Rikosseuraamuslaitokselle vaan sen tulisi pysyä maakunnalla.

Pääjohtajan sijainen
Kehitysjohtaja

Pauli Nieminen

Erikoissuunnittelija

Eila Lempiäinen

¹ Esim. Joukamaa M ym Rikosseuraamusasiakkaiden terveys, työkyky ja hoidon tarve. Rikosseuraamuslaitoksen julkaisuja 1, 2010.

Wuolijoki, Terhi & Vartiainen, Heikki & Aarnio, Jorma & von Gruenewaldt, Virpi & Lintonen, Tomi & Mattila, Aino & Viitanen, Päivi & Joukamaa, Matti (2011): Sakkovangit ovat vangeista sairaimpia ja huono-osaismia. Suomen Lääkärilehti 66(44), 3301–3306.